

4-MAVZU. ILMIY TADQIQOT TURLARI VA UNI OLIB BORISHNING ASOSIY TURLARI

Reja:

1. Ilmiy tadqiqot ishi usullari.
2. Analiz va sintez, induksiya va deduktsiya tadqiqot usullarining umumiyli va xususiyli.
3. Modllash va o'xshashlik usullari.
4. Formallash tadqiqot usulining tajriba tadqiqot usuliga ta'siri.
5. Ilmiy tadqiqot ishidagi umumiy metodologik usullar tadqiqot ishini olib borishdagi ishonchli.

Maqsadga erishganlikni aniqlash. Bu ilmiy tadqiqot ishi yakuniy bosqich hisoblanadi.

Unda tajriba sinov ishining dastlabki, shakllantiruvchi bosqichlaridagi tahliliy va ilmiy - nazariytadqiqotlar natijasida hosil bo'lgan metodologiya, Yangi pedagogik texnologiyalar (YaPT), Yangi axborot texnologiyalari (YaAT) asosidagi innovatsion ta'lim shakllangan bo'ladi [va uning](#) natijasini baholash jarayoni ham boshlangan bo'ladi. Natijalarni baholash tadqiqot maqsadi va vazifalarini e'tiborga olib boriladi hamda tadqiqotning nazariy va amaliy ahamiyati asosida ifodalanadi.

Maqsadga erishishdan chetlanishlarni sezish va rostlash ishlarini olib borish. Bunda tadqiqotda qo'yilgan maqsad aniqlanib va ular asosidagi belgilab olingan vazifalarga qat'iy amal qilinadi. Tadqiqotdagi adabiyotlar tahlil, mavzuning dolzarbligini [baholash orqali tadqiqot](#) rejasi tuziladi. Reja asosida ish olib borishda ta'lim jarayoni murakkab dinamik jarayon ekanligini e'tibordan chetta qoldirmaslik kerak. Ba'zi hollarda jarayon harakatida o'zgarish bo'lishi bilan yoki tadqiqotchining tadqiqotning faol usullari va zamonaviy metodlari bilan tanish bo'lmasligi oqibatida tadqiqot rejasi bo'yicha ish olib

borishda ayrim chetlanishlar (ortiqcha ishlar yoki tadqiqot maqsadiga yetib borishda ayrim ko'rsatkichlarga e'tiborsizlik va h.k.) qilishi mumkin. SHu sababli ham tadqiqot olib borishdagi har bir maqsadga erishishda (tadqiqot vazifalarini hal qilishda) [natijani tahlil qilib](#), baholab borish kerak. Baholab borish esa tadqiqotning reja asosida borayotganligini aniqlashda asosiy jarayon hisoblanadi.

Agarda olingan natijalar yuqoridagi ko'rsatkichlarga to'liq javob bersa va pedagogic samaradorlik uzluksiz ta'lim tizimining qaralayotgan bo'g'inini takomillashtirishga va rivojlantirishga katta hissa qo'shsa, u holda maqsadga erishildi deb xulosa qilish mumkin.

Bu ko'rsatkichlar va ularning izohlaridan ko'rinadiki, agarda tadqiqotchi yuqoridagi ko'rsatkichlar ketma - ketligiga amal qilib ilmiy-tadqiqot [ishini olib borsa](#), tadqiqotni boshqarish imkoniyatiga ega bo'lib, rejalashtirilgan maqsadga erishish ham kafolatlanar ekan. Tadqiqotni boshqarishda boshqaruv ishlaridagi quyidagi ketma-ketlikdagi harakatlarga e'tibor berilsa yaxshi bo'lar edi:

tadqiqotni olib borishdagi harakatlar (operatsiyalar)ning uzviyligi va uzluksizligiga;

tadqiqot maqsadini ilmiy asoslash va undan kelib chiqadigan [natijalarni prognozlash](#)

(bashorat qilish)ga;

maqsadga mos vazifalarni rejalashtirishga;

tadqiqot harakatlariga (operatsiyalariga) kiruvchi tadbirlarni belgilashga;

tadbirlarni olib borish va uning natijalarini tahlil qilib, baholab borishdagi boshqarish

shakli, vosita va usullarini [aniqlash hamda baholashga](#);

olib borilgan tadqiqot ishlari natijalari tahlili, bahosi va undan amaliyotda foydalanishga

muntazam ravishda tavsiyanoma, yo'riqnoma va ko'rsatmalar berishga erishish.

Yuqorida keltirilgan ilmiy tadqiqot olib borish ko'rsatkichlari va uni boshqarish ketma-ketligidan ko'rinib [turibdiki](#), sog'lom ijodiy ishlarini olib boraman degan rahbar (OO'Yu rektori, kafedra mudiri, ilmiy markaz rahbari va h.k.) aniq reja va boshqarish tashkilotchilik san'atiga ham ega bo'lishi kerak ekan. Chunki OO'Yuda ilmiy ish bilan shug'ullanmaydigan o'qituvchi o'z ilmiy – pedagogic faoliyatini zamon talablari darajasida yurgiza olmaydi va hattoki oddiy talabning talab - istagiga ham javob bera olmay qoladi.